

**ATZINUMS PAR
IZMAIŅU NOVĒRTĒŠANU AKREDITĒTĀ
VENTSPILS AUGSTSKOLAS
STUDIJU VIRZIENĀ “TULKOŠANA”
PROFESIONĀLĀ MAĢISTRA STUDIJU PROGRAMMĀ
“JURIDISKO TEKSTU TULKOŠANA”
izglītības klasifikācijas kods: 47222**

Informācija par ekspertu

Vārds	Indra	Uzvārds	Karapetjana
Darbavieta	Latvijas Universitāte	Amats	Profesore
Grāds/ profesionālā kvalifikācija	Dr. Philol.		
Apliecinu, ka, vērtējot studiju programmu, man NAV interešu konflikta			<i>Paraksts</i>

Novērtēšanas vizītes datums: 2019.gada 20. maijs.

Atzinums sniegts, pamatojoties uz vizītes laikā gūtajām atziņām un veiktajiem novērojumiem un šādiem avotiem:

- Ventspils Augstskolas (turpmāk VeA) 2019.gada 21.februāra iesniegums Nr.1-66 “Par izmaiņām profesionālajā maģistra studiju programmā “Juridisko tekstu tulkošana” un tam pievienotie dokumenti;
- VeA 2019.gada 11.aprīļa vēstule Nr. 1-123 “Par papildu dokumentiem saistībā ar izmaiņām profesionālajā maģistra studiju programmā “Juridisko tekstu tulkošana” un tai pievienotie dokumenti;
- VeA 2019. gada 30. maija vēstule Nr. 1-193 “Par papildu dokumentiem saistībā ar izmaiņām profesionālajā maģistra studiju programmā “Juridisko tekstu tulkošana” un tai pievienotie dokumenti;
- Mācībspēku CV;
- Novērtēšanas vizītes laikā iegūtā informācija intervijās ar VeA administrācijas pārstāvjiem un mācībspēkiem, darba devējiem;
- Augstskolu likums;
- Ministru kabineta (turpmāk MK) 2018. gada 11. decembra noteikumi Nr. 793 “Studiju virzienu atvēršanas un akreditācijas noteikumi”;
- MK 2014. gada 26. augusta noteikumi Nr. 512 “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”;
- MK 2017.gada 13. jūnija noteikumi Nr. 322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”;
- *Tulkotāja profesijas standarts* (saskaņots 2012. gada 15. februāra sēdē);
- VeA mājaslapā pieejamā informācija <https://venta.lv/>;
- VeA attīstības stratēģija laika posmam no 2016. līdz 2020. gadam (09.11.2016. VeA Senāta lēmums Nr. 16-93);

- VeA Senāta 04.02.2019. lēmums Nr. 18-38 par būtisku izmaiņu pieteikšanu Tulkošanas studiju fakultātes profesionālās maģistra studiju programmas “Juridisko tekstu tulkošana” pārveidošanai par profesionālo maģistra studiju programmu “Lietišķo tekstu tulkošana”;
- VeA studiju virziena “Tulkošana” pašnovērtējuma ziņojums par 2017./2018. studiju gadu.

1. Informācija par augstskolas plānotajām izmaiņām

VeA profesionālās maģistra studiju programmas “Juridisko tekstu tulkošana” izglītības klasifikācijas kods: 47222, studiju virziens “Tulkošana” ir akreditēts līdz 31.12.2023.

Studiju programmas pilna laika klātienes studiju īstenošanas ilgums un apjoms ir 1,5 gadi (3 semestri) 60 KP un 2 gadi (4 semestri) (studējošajiem ar papildu prakses semestri 80 KP).

VeA 2019. gada 25.februārī iesniegusi Akadēmiskās informācijas centrā (turpmāk AIC) iesniegumu Nr.1-66 “Par izmaiņām profesionālajā maģistra programmā “Juridisko tekstu tulkošana”, kas precizēts ar 2019.gada 11.aprīļa vēstuli Nr. 1-123 un papildu dokumentiem saistībā ar izmaiņām profesionālajā maģistra studiju programmā “Juridisko tekstu tulkošana”, kuri AIC iesniegti 2019. gada 12. aprīlī.

VeA pieteiktās izmaiņas ir saskaņā ar VeA Attīstības stratēģiju laika posmam no 2016. līdz 2020. gadam (09.11.2016. VeA Senāta lēmums Nr. 16-93), kas paredz “palielināt uzņemto studentu skaitu un samazināt studentu atbirumu”, “Studiju virzienu un programmu pilnveidi, saturiskās un docēšanas kvalitātes uzlabošanu, ņemot vērā darba tirgus pieprasījumu un tā tendences”. Pieteiktās izmaiņas arī atbilst VeA Tulkošanas studiju fakultātes studiju satura un kvalitātes attīstības apsvērumiem, ko t. sk. nosaka darba tirgus specifika un darba devēju viedoklis, Eiropas Komisijas organizētā sadarbības tīkla “Eiropas maģistrs tulkošanā” 2017.gadā izdotās kompetences prasības, studējošo un absolventu atsauksmes.

Studiju programmas koda izmaiņas nosaka MK 2017.gada 13. jūnija noteikumi Nr. 322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”. Līdz šim studiju programmas kods bija 47222. Studiju programmas kods ir jāmaina uz 47227, kur kods 47 norāda uz augstāko izglītības pakāpi un atbilst otrā līmeņa profesionālajai augstākajai izglītībai, proti, profesionālajam maģistra grādam, un 227 - izglītības programmu grupai, proti, Valodu studijas un programmas.

Studiju programmas īstenošanas valoda līdz šim bija latviešu ar darba valodām angļu, vācu un franču, kas atbilst VeA studiju virziena “Tulkošana” pašnovērtējuma ziņojumā par 2017./2018. studiju gadu definētajiem studiju virziena specifiskajiem mērķiem, proti, *“Latvijas un ES darba tirgus prasībām, kā arī LR tulkotāja profesijas standartam atbilstošus augstas kvalifikācijas tulkotājus un tulkus ne tikai no pirmās svešvalodas (angļu/vācu valodas) latviešu valodā un otrādi, bet arī no otrās svešvalodas (vācu/krievu/franču/spāņu valodas) latviešu valodā, sniedzot padziļinātas, uz jaunākajām tulkojumzinātnes un lietišķās valodniecības atziņām balstītas zināšanas un apgūstot profesionālajā darbības jomā nepieciešamās prasmes un iemaņas”*. Plānotā programmas īstenošanas valoda pēc izmaiņu apstiprināšanas ir latviešu, galvenā darba valoda – angļu, mazā apjomā dažu kursu ietvarā tiks izmantotas arī vācu, franču. Angļu valodā tiks lasīts studiju kurss “Ievads angļu amerikāņu tiesībās”.

Iegūstamais grāds un profesionālā kvalifikācija līdz šim bija profesionālā maģistra grāds juridisko tekstu tulkošanā un tulkotāja profesionālā kvalifikācija, pēc izmaiņu apstiprināšanas grāds tiks mainīts uz profesionālā maģistra grādu lietišķo tekstu tulkošanā, saglabājot tulkotāja profesionālo kvalifikāciju. Pēc izmaiņu apstiprināšanas tiks precizētas uzņemšanas prasības, tām esot “uzņem LR pilsoņus un personas, kurām ir LR izdota nepilsoņa pase, kā arī personas, kurām ir izsniegtas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, un ārzemniekus ar iepriekš iegūtu akadēmiskā bakalaura, profesionālā bakalaura grādu un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju”.

Izmaiņu saturiskā analīze tiek atspoguļota sadaļā “Plānoto izmaiņu analīze un ietekme uz studiju procesu un to kvalitāti, kā arī izmaiņu atbilstība normatīvo aktu prasībām”. Pieteiktās izmaiņas apkopotas un atainotas zemāk redzamajā tabulā:

Tabula

Plānotās izmaiņas profesionālajā maģistra studiju programmā “Juridisko tekstu tulkošana”

Nr.p.k.	Izmaiņu veids	Akreditētā programma	Pieteiktās izmaiņas
1.	Studiju programmas nosaukums	Profesionālā maģistra studiju programma “ <u>Juridisko tekstu tulkošana</u> ”	Profesionālā maģistra studiju programma “ <u>Lietišķo tekstu tulkošana</u> ”
2.	Studiju programmas īstenošanas valoda	Latviešu (darba valodu kombinācijas angļu-latviešu, vācu-latviešu un franču-latviešu)	Latviešu (darba valodu kombinācija angļu-latviešu, mazā apjomā vācu-latviešu, franču-latviešu)
3.	Studiju programmas kods	47222	47227
4.	Uzņemšanas prasības	Uzņem LR pilsoņus un personas, kurām ir LR izdota nepilsoņa pase, kā arī personas, kurām ir izsniegtas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, un ārzemniekus ar iepriekš iegūtu: <ul style="list-style-type: none"> - <u>profesionālo bakalaura grādu tulkošanā, kas iegūts, pabeidzot četrgadīgu studiju programmu, vai</u> - <u>akadēmisko bakalaura grādu citā zinātņu nozarē, pabeidzot trīsgadīgu studiju programmu, vai</u> - <u>jebkuru profesionālo</u> 	Uzņem LR pilsoņus un personas, kurām ir LR izdota nepilsoņa pase, kā arī personas, kurām ir izsniegtas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, un ārzemniekus ar iepriekš iegūtu <u>akadēmiskā bakalaura, profesionālā bakalaura grādu un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju.</u>

		<u>kvalifikāciju, kas iegūta, pabeidzot vismaz četru gadu studiju programmu</u>	
5.	Iegūstamais grāds un profesionālā kvalifikācija	Profesionālā maģistra grāds <u>juridisko tekstu tulkošanā</u> un tulkotāja profesionālā kvalifikācija	Profesionālā maģistra grāds <u>lietišķo tekstu tulkošanā</u> un tulkotāja profesionālā kvalifikācija

2. Vizītes gaitas un tikšanās ar augstskolas pārstāvjiem pārskats

Eksperta vizītes izmaiņu akreditētā studiju virzienā novērtēšanai VeA telpās Inženieru ielā 101 Ventspilī notika tikšanās ar

1) VeA vadības pārstāvjiem

Kārli Krēsliņu, VeA rektoru;

Raitu Rollandi, VeA mācību prorektori.

Tikšanās laikā VeA rektors un mācību prorektore īsumā iepazīstināja eksperti un Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras koordinatori ar VeA vēsturi, darbības stratēģiskajiem mērķiem, tās misiju, nākotnes redzējumu. Uzsvēra, ka VeA ir lietišķo zinātņu universitāte, ka apmēram 50% absolventu paliek strādāt Ventspilī, Liepājā, Talsos, u.c. Tika uzsvērtā Tulkošanas studiju fakultātes loma VeA stratēģisko mērķu sasniegšanā. Atbildot uz jautājumu par studiju programmu kvalitātes pārvaldības sistēmu VeA, tika sniegts izsmelošs skaidrojums, t.sk., ka notiek regulāras studējošo un absolventu aptaujas, darba devēji iesaistās studiju programmu padomju darbā, VeA Padomnieku konvents konsultē VeA tās attīstības jautājumos, u.c.

Vadības pārstāvji apliecināja, ka studējošie var izmantot gan VeA, gan Ventspils pilsētas bibliotēkas, t.sk. datu bāzes. Katrai fakultātei budžetā katru gadu tiek atvēlēti EUR 500 nepieciešamās mācību literatūras iegādei. Kopumā ņemot un arī vadības pārstāvjiem to atzīstot, pēc viņu teiktā, tehniskais nodrošinājums ir atbilstošs, informatīvās un metodiskās bāzes ir pieejamas studējošajiem un mācībspēkiem, bibliotēkas telpas ir piemērotas patstāvīgam studiju un pētniecības darbam.

Vizītes laikā tika apmeklēta bibliotēka, telpas un datortelpa, kur notiek nodarbības. Studiju programmas īstenošanai paredzētais materiāltehniskais nodrošinājums, tajā skaitā telpu aprīkojums un tā pieejamības studējošajiem un mācībspēkiem, ir atbilstošs, lai īstenotu pieteiktās izmaiņas.

VeA atbalsta mācībspēku kvalifikācijas celšanu un zinātniski pētniecisko darbību. Tiek veicināta jaunās paaudzes mācībspēku ataudze. VeA vadība informēja par studiju formu dažādošanu ar mērķi piesaistīt studējošos, piem., maģistra līmeņa studiju piedāvājumu nedēļas nogalē, lekciju video versiju gatavošanu.

2) VeA profesionālās maģistra studiju programmas “Juridisko tekstu tulkošana” un Tulkošanas studiju fakultātes vadību

Aigu Veckalni, VeA Tulkošanas studiju fakultātes dekāna p.i.;

Jāni Veckrāci, VeA profesionālās maģistra studiju programmas “Juridisko tekstu tulkošana” (JTTM) direktoru.

Tikšanās laikā norādītās personas sniedza pieteikto izmaiņu pamatojumu: izmaiņas noteica darba tirgus situācija, darba devēju atsauksmes, kas uzsvēra nepieciešamību pēc plašāka profila zināšanām par dažādiem lietišķiem tekstiem un to tulkošanu, un plašāku kompetences loku uzsver Eiropas Komisijas organizētā sadarbības tīkla „Eiropas maģistrs tulkošanā” 2017. gadā izdotās kompetences prasības. Tā kā JTTM ir iekļauta Eiropas Komisijas sadarbības tīklā “Eiropas maģistrs tulkošanā” (European Master’s in Translation. EMT), programmas satura stagnācija un attīstības varētu nozīmēt arī izslēgšanu no EMT tīkla. Savukārt studentu un absolventu atsauksmes liecina par to, ka pieteiktās izmaiņas pavērtu plašākas studiju un pētniecības iespējas.

Programmas vadība informēja par izmaiņu būtību un atbildēja uz ekspertes jautājumiem, sniedzot nepieciešamo informāciju par izmaiņām konkrētajā studiju programmā, t.sk. par nepieciešamību mainīt studiju programmas nosaukumu, iegūstamo grādu, programmas īstenošanas valodu piedāvājuma samazinājumu (sākotnēji iesniegumā bija norādīta latviešu, angļu, vācu un franču valodas, savukārt tikšanās laikā ar studiju programmas direktoru Jāni Veckrāci tika saņemts skaidrojums, proti, studiju programmas īstenošanas valoda būs latviešu ar galveno darba valodu – angļu (angļu-latviešu)).

Apspriežot jautājumu par studiju kursu rezultātu kartējumu attiecībā pret studiju programmas “Lietišķo tekstu tulkošanas” rezultātiem, tika ieteikts tos precizēt un papildināt ar *Tulkotāja profesijas standartā* noteiktajām nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm, piem., izmantot tulkošanas metodes (kā kalkēšana, daļēja kalkēšana, transkripcija, tiešā pārnese).

Apspriežot jautājumu par studiju kursiem, tika ieteikts sasniedzamos studiju rezultātus definēt kā zināšanu, prasmju un kompetences apguvi, kas nepieciešama profesionālās darbības veikšanai atbilstoši *Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 7. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei*.

3) studiju programmas mācībspēkiem

Prof. Jāni Sīli, īstenojamais studiju kurss “Pētniecības darba principi un metodes”;

Asoc. prof. Valdu Rudzišu, studiju kursi “Tiesību pamati”, “Tiesību lingvistika”;

Asoc. prof. Guntaru Dreijeru, studiju kursi “Starptautisko organizāciju dokumentu tulkošana”, “Tiesību lingvistika”;

Lekt. Aiju Sīli, studiju kursi “Lietišķo tekstu rediģēšana I”, “Lietišķo tekstu rediģēšana II”.

Studiju programmas īstenošanā iesaistīti mācībspēki, kuri nodarbojas ar tulkošanu profesionāli. Studējošajiem tiek piedāvātas vieslekcijas, kuras vada sadarbības partneri un tulkošanas jomas praktiķi. Tiek nodrošināta studiju pēctecība.

Tikšanās laikā studiju programmas mācībspēki iepazīstināja eksperti un koordinatori ar studiju kursiem, kurus viņi docē. Daudzi kursi tiek arī īstenoti e – studiju vidē. Tās ietvaros un ar elektroniskā pasta palīdzību tiek nodrošināta komunikācija ar studējošajiem, nodrošināta studiju satura pieejamība, izmantojot gan tekstuālus materiālus, gan video.

Atbildot uz jautājumu par kvalitātes nodrošināšanu katra studiju kursa un studiju programmas ietvaros, tika uzsvērts, ka studējošo pamatotas sūdzības, piem., par neefektīvu saziņu ar studējošajiem, tiek izskatītas un problēmas atbilstoši atrisinātas.

Tika pārrunāti jaunie kursu apraksti, ekspertei norādot uz atsevišķām to neprecizitātēm. Zemāk minēti daži piemēri.

- Studiju kurss “Krimināltiesību tekstu tulkošana”: ja studiju kursa mērķis ir “praktisku iemaņu iegūšana”, tad praktisko nodarbību skaita proporcijai (8) būtu jābūt lielākai par lekciju skaitu (8); vajadzētu izvērtēt nepieciešamību iekļaut kursā lekcijas tēmu “Krimināltiesību pamati”, jo krimināltiesības tiek apskatītas kursā “Tiesību pamati”. Studiju kursa satura numerācija ir nepareiza, un nav norādītas nepieciešamās zināšanas kursa uzsākšanai. Angļu valodas kursa aprakstā neprecīzi formulējumi, piemēram, studentu patstāvīgā darba sadaļā “preparations for the tests and exams”, jo tests nav paredzēts un ir tikai viens eksāmens.
- Studiju kursā “Pārvaldes tekstu tulkošana, EN-LV” kā pārbaudes forma ir paredzēts eksāmens, bet tas neveido daļu no prasībās kredītpunktu iegūšanai norādītajām pārbaudes formām; netiek norādīts lekciju un semināru skaits, kas nepieciešams kursa saturā minēto tēmu apguvei.
- Studiju kursā “Tehnoloģija nozaru tekstu tulkošanā, EN-LV” kā pārbaudes forma ir paredzēts eksāmens, bet tas neveido daļu no prasībās kredītpunktu iegūšanai norādītajām pārbaudes formām; kursa darba izstrāde, gatavošanās ieskaitei tiek norādīti kā studējošo patstāvīgā darba organizācijas veidi, bet tas netiek atrunāts ne studiju rezultātu vērtēšanā, ne kursa plānā un saturā.
- Studiju kursa “Tiesību lingvistika” pārbaudes forma ir eksāmens, bet studiju gala rezultātu veido studiju darbs 100%. Būtu jānorāda kursa uzsākšanai nepieciešamās zināšanas, piem., kurss “Tiesību pamati”. Literatūras saraksta numerācija nepareiza.
- Studiju kursus “Lietišķo tekstu rediģēšana I” un “Lietišķo tekstu rediģēšana II” tiek noteikts, ka nepieciešamās zināšanas kursa uzsākšanai ir latviešu valodas zināšanas vismaz B1 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem. Tas ir vērtējams kā nepietiekams studiju programmas mērķu sasniegšanai. Turpretim studiju kursu apraksti angļu valodā paredz, ka nepieciešamās zināšanas kursa uzsākšanai ir latviešu valodas zināšanas vismaz C1 līmenī. Kursa apraksts angļu valodā paredz testu un eksāmenu kā kursa apguves pārbaudes formu, lai gan latviešu valodā ir tikai eksāmens. Angļu valodas kursa aprakstā neprecīzi formulējumi, piemēram, studentu patstāvīgā darba sadaļā “preparations [sic] for the tests and exams”, jo tests nav paredzēts un ir tikai viens eksāmens.
- Pēc eksperta ieteikuma studiju kursā “Lietišķo tekstu rediģēšana II” kopējais kontaktnodarbību skaits ir palielināts, lai tas atbilstu MK 2014. gada 26. augusta

noteikumiem Nr. 512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu", kur noteikts, ka pilna laika studijās ne mazāk kā 30 procentus veido kontaktstundas. Kursa apraksts angļu valodā paredz testu un eksāmenu kā kursa apguves pārbaudes formu, lai gan latviešu valodā ir tikai eksāmens. Angļu valodas kursa aprakstā neprecīzi formulējumi, piemēram, studentu patstāvīgā darba sadaļā "preparations [sic] for the tests and exams", jo tests nav paredzēts un ir tikai viens eksāmens.

- Studiju kursā "Datorizētā tulkošana" praktisko nodarbību skaits ir norādīts 124. Kalendārais plāns saturiski neatšķiras no kursa satura.
- Kurss "Eiropas Savienības tiesību aktu tulkošana I, EN-LV": vērojama neatbilstība angļu un latviešu kursu aprakstos par nepieciešamajām zināšanām kursa uzsākšanai: "iepriekš apgūtie rakstiskās tulkošanas kursi" un "Previously passed translation courses (if any)".
- Kurss "Eiropas Savienības tiesību aktu tulkošana II, EN-LV" Studentu patstāvīgais darbs ietver "gatavošanos [...] ieskaitei", bet gala rezultātu veido eksāmens. Pamatliteratūras numerācija latviešu un angļu valodās nepareiza. Kursa apraksts angļu valodā atrodams pēc kursa "Krimināltiesību tekstu tulkošana". Kursa aprakstā angļu variantā ierakstīts "prerequisites".
- Studiju kursam "Tulkošanas darba pārvaldība I" un "Tulkošanas darba pārvaldība II" kopējais kontaktnodarbību skaits ir 8, kas neatbilst MK 2014. gada 26. augusta noteikumiem Nr. 512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu", kur noteikts, ka pilna laika studijās ne mazāk kā 30 procentus veido kontaktstundas.
- Kursā "Pētniecības darba principi un metodes (JTTM)" pārbaudes forma ir "ieskaite", bet gala rezultātu veido "eksāmens". Pamatliteratūras sarakstā nevajadzētu iekļaut uz bakalaura līmeņa studijām attiecināmu darbu "Profesionālā bakalaura darba rakstīšanas vadlīnijas (2018)." Studiju rezultātu vērtēšana ir atšķirīga angļu un latviešu valodās, un literatūras saraksti atšķiras abās valodās.

4) darba devējiem un profesionālo organizāciju pārstāvjiem

Artūrs Peha, starptautiskā tulkošanas biroja "Skrivanek" biznesa attīstības vadītājs (saziņa, izmantojot Skype);

Kaspars Kļaviņš, SIA "K Solutions" valdes loceklis, SIA "Translate PRO" direktors;

Janīna Biteniece, VNT sabiedrisko attiecību vadītāja;

Didzis Šteinbaums, Ventspils dome;

Jekaterina Goļatkina, "Linearis" Pekinas filiāles vadītāja (saziņa, izmantojot Skype).

Intervijā tika noskaidrots, ka studiju programmas absolventu sagatavotības līmenis ļauj tiem veikt tulkošanas uzdevumus valsts un pašvaldību iestādēs un uzņēmumos, privātos uzņēmumos, t.sk. tulkošanas birojos un aģentūrās, kā arī starptautiskajā tulkošanas darba tirgū Eiropas Savienības institūcijās.

Darba devēji iesaistās studiju programmas pilnveidē: notiek tās darbības izvērtējums un sasaiste ar tulkošanas nozares vajadzībām un attīstības tendencēm, tiek atbalstītas studentu prakses. Darba devēji piedalās maģistra darbu izvērtēšanas procesā.

Darba devēji atbalsta studiju programmas nosaukuma maiņu uz "Lietišķo tekstu tulkošanu", argumentējot, ka Latvijas valsts nevar atļauties šauru specializāciju tulkošanā. Piemēram,

kursa "Latviešu valodas pragmatiskie aspekti juridiskajos tekstos" vietā programmā tiek iekļauts kurss "Lietišķo tekstu rediģēšana", "Juridisko tekstu rediģēšana II" vietā - kurss "Lietišķo tekstu rediģēšana". Lietišķo tekstu tulkošana paver absolventiem plašākas darba iespējas.

Darba devēji labprāt pieņem praksē VeA studējošos un darbā VeA absolventus, jo viņi ir apguvuši tulkotāja darba veikšanai nepieciešamās prasmes un kompetences, turklāt tās ļauj absolventiem "pārkvalificēties", ja to nosaka darba specifika. Tika ierosināts studiju kursu saturā paredzēt tādu prasmju attīstīšanu kā kritisko domāšanu.

Intervijas gaitā tika vairākkārt uzsvērtā datorizēto tulkošanas rīku un terminoloģijas pārvaldības rīku izmantošana studiju programmā kā obligāts priekšnosacījums darbam ar dažādiem lietišķo nozaru tekstiem. Tika atzīmēta nepieciešamība apgūt tulkošanas projektu vadības iemaņas. Jāatzīmē, ka tas jau tiek apgūts studiju kursu "Tulkošanas darba pārvaldība" ietvarā.

3. Plānoto izmaiņu analīze un ietekme uz studiju procesu un to kvalitāti, kā arī izmaiņu atbilstība normatīvo aktu prasībām

Studiju programmas īstenošanas veids un forma, proti, pilna laika klātienes studijas, netiek mainīts.

Studiju programmas īstenošanas paredzamais ilgums un apjoms ir 1,5 gadi (60 KP) vai 2 gadi (80 KP) studējošajiem ar papildu prakses semestri, kas atbilst 2014.gada MK noteikumu Nr.512 20. punktam.

Prakse studiju programmā atbilst 2014.gada MK noteikumiem Nr.512 "23.3. - prakse vismaz 26 kredītpunktu apjomā, ja tā ir paredzēta akadēmiskās bakalaura studiju programmas beidzējiem, vai vismaz sešu kredītpunktu apjomā, ja tā ir paredzēta bakalaura programmas beidzējiem."

Kā redzams šī atzinuma tabulā *Plānotās izmaiņas Profesionālajā maģistra studiju programmā "Juridisko tekstu tulkošana"*, VeA ir ieplānojusi veikt vairākas izmaiņas studiju programmā, kuras tiek analizētas zemāk, izvērtējot pieteikto izmaiņu atbilstību normatīvo aktu prasībām.

1) Izmaiņas studiju programmas saturā

Studiju programmas saturs ietver studiju programmai pēc izmaiņu veikšanas akreditētajā studiju virzienā atbilstīgus studiju kursus. Tās obligātais saturs atbilst MK 2014. gada 26. augusta noteikumiem Nr. 512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu". Studiju programma lielākoties saglabā pašreizējo studiju programmas saturu ar galveno akcentu uz juridiskajiem aspektiem dažādos lietišķajos tekstos. Plānots piedāvāt trīs jaunus kursus 6 KP apjomā: "Lietišķo tekstu rediģēšana I", "Lietišķo tekstu rediģēšana II", "Tehnoloģija nozaru tekstu tulkošanā, EN-LV". Kopš 2015./2016.studiju gada

pakāpeniski jau ir īstenotas izmaiņas 10 KP apjomā. Līdz ar to izmaiņu apjoms ir 16 KP jeb 26,7 procenti apjomā no kopējā kredītpunktu skaita (60 KP).

Studiju kursu “Lietišķo tekstu rediģēšana I”, “Lietišķo tekstu rediģēšana II”, “Tehnoloģija nozaru tekstu tulkošanā, EN-LV” nepieciešamību uzsvēra intervētie darba devēji, jo bez šo kursu sniegtajām zināšanām un prasmēm nav iespējams veikt kvalitatīvu tulkojumu. Kā tas ir redzams no kursu aprakstiem un kā to atzīmē mācībspēki, kursa “Tehnoloģija nozaru tekstu tulkošanā, EN-LV” saturs nepārklājas ar kursu “Datorizētā tulkošana”, drīzāk viens otru papildina.

Lai eksperte pārliecinātos, ka studiju programmas īstenošanai ir pieejami nepieciešamie literatūras resursi, pēc pieprasījuma tika saņemta izziņa par bibliotēkā pieejamo obligāto literatūru, kas nepieciešama jaunažiem studiju kursiem.

2) Studiju programmas nosaukums

Pēc izmaiņu apstiprināšanas ir paredzēts, ka pašreizējais profesionālās maģistra studiju programmas nosaukums “Juridisko tekstu tulkošana” būs profesionālā maģistra studiju programma “Lietišķo tekstu tulkošana”.

Ieviešot šādas izmaiņas, 1) Studiju programma sagatavos tulkotājus atbilstoši *Tulkotāja profesijas standartam*, kas nosaka spēju tulkot lietišķos tekstus, lietišķo korespondenci, iestāžu dokumentāciju, tehniskus, medicīniskus, tirgvedības, juridiskos u.c. tekstus. 2) Studiju programma tiek padarīta saistošāka lielākam studējošo skaitam, jo ietver ne tikai juridisko, bet arī citu lietišķo nozaru tekstu tulkošanu.

Profesionālajā maģistru studiju programmā “Juridisko tekstu tulkošanā” uzņemtie studenti turpinās studijas, iegūstot paredzēto profesionālā maģistra grādu juridisko tekstu tulkošanā.

3) Studiju programmas īstenošanas valoda

Līdz šim studiju programma tika īstenota latviešu valodā (darba valodu kombinācijas angļu-latviešu, vācu-latviešu un franču-latviešu). Pēc izmaiņu apstiprināšanas tā arī būs latviešu valoda, bet kā galvenā darba valoda būs angļu (angļu-latviešu), mazā apjomā vācu-latviešu, franču-latviešu.

Kā norādīja studiju programmas vadība, studējošo skaits ir viens no iemesliem, kāpēc nav iespējams īstenot studiju programmu visās nosauktajās darba valodās, tāpēc ir saprotama šīs izmaiņas nepieciešamība.

Tulkotāja profesijas standarts nosaka profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences “1.Spēja tulkot no vienas svešvalodas dzimtajā valodā lietišķos tekstus, lietišķo korespondenci, iestāžu dokumentāciju, tehniskus, medicīniskus, tirgvedības u.c. tekstus, piemēram, juridiskos”; nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī “3.1. darba valodas (vismaz divas svešvalodas)”; nepieciešamās prasmes “13. Lietot tulkojamo tekstu atbilstošās nozares profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās”.

Var secināt, ka, neskatoties uz to, ka tulkotāja profesijas standarts paredz vismaz divu svešvalodu zināšanas un prasmes, tas nosaka, ka viena no profesionālās darbības veikšanai nepieciešamajām profesionālajām kompetencēm ir spēja tulkot no vienas svešvalodas dzimtajā valodā.

Saskaņā ar VeA iesniegto 31.05.2019. papildinformāciju, kā arī, kā tas ir redzams dažu kursu aprakstos, lai gan studiju programmā pašlaik nav atsevišķu kursu, kuros darba valodas būtu otra svešvaloda (nevis angļu valoda), vairākos studijuursos tiek aplūkota citu svešvalodu (piemēram, vācu valodas) terminoloģija (kursā “Tiesību pamati” un kursā “Tiesību lingvistika”) un pēc studiju programmas direktora Jāņa Veckrāča teiktā vizītes laikā – arī franču valodas terminoloģija.

Turklāt citu svešvalodu kompetence tiek attīstīta arī maģistra darba izstrādes laikā, jo studenti tiek rosināti izmantot dažādās svešvalodās, piemēram, vācu un franču, pieejamos literatūras avotus.

4) Uzņemšanas prasības

Ierosinātās izmaiņas uzņemšanas prasībās “Uzņem LR pilsoņus un personas, kurām ir LR izdota nepilsoņa pase, kā arī personas, kurām ir izsniegtas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, un ārzemniekus ar iepriekš iegūtu akadēmiskā bakalaura, profesionālā bakalaura grādu un pietā līmeņa profesionālo kvalifikāciju” atbilst 2014.gada MK noteikumiem Nr.512 “26. Ja izpildītas uzņemšanas prasības, maģistra programmā var imatrikulēt studējošos ar iepriekš iegūtu profesionālo bakalaura grādu vai akadēmisko bakalaura grādu, vai profesionālo kvalifikāciju, kura iegūta, pilna laika studijās pabeidzot vismaz četrus gadus ilgu studiju programmu”.

5) Iegūstamais grāds

Iegūstamais grāds tiek mainīts no “Profesionālā maģistra grāds juridisko tekstu tulkošanā un tulkotāja profesionālā kvalifikācija” uz “Profesionālā maģistra grāds lietišķo tekstu tulkošanā un tulkotāja profesionālo kvalifikāciju”, kas atbilst 2014.gada MK noteikumiem Nr.512 “29. Pēc maģistra programmas apguves piešķir profesionālo maģistra grādu nozarē (profesionālās darbības jomā), kā arī pietā līmeņa profesionālo kvalifikāciju”.

4. Secinājumi

Balstoties uz augstāk minēto analīzi, var secināt, ka VeA pieteiktās izmaiņas atbilst normatīvajiem aktiem.

1. Studiju programmas nosaukuma maiņa uz profesionālā maģistra studiju programmu “Lietišķo tekstu tulkošana” un studiju programmas satura izmaiņas kopumā atbilst MK 2014. gada 26. augusta noteikumiem Nr. 512 “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”.

Būtu vēlams papildināt studiju kursu rezultātu kartējumu attiecībā pret studiju programmas “Lietišķo tekstu tulkošanas” rezultātiem ar Tulkotāja profesijas standartā noteiktajām nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm.

2. Studiju programmas īstenošanas valoda - latviešu.

Ierobežojot valodu izvēli, ir grūti piesaistīt ārvalstu studējošos, tāpēc būtu ieteicams izskatīt iespēju piedāvāt studiju programmu tālmācībā latviešu diasporas pārstāvjiem.

Tulkotāja profesijas standarts nosaka vismaz divas svešvalodas kā darba valodas un, lai gan tas arī nosaka, ka viena no profesionālās darbības veikšanai nepieciešamajām profesionālajām kompetencēm ir *spēja tulkot no vienas svešvalodas dzimtajā valodā*, ir nepieciešams izpildīt *Tulkotāja profesijas standarta* visas prasības, kā arī studiju virziena “Tulkošana” definētos studiju virziena specifiskos mērķus (lūdzu skatīt augstāk 2. lapu), kur skaidri norādīts sasniedzamais mērķis - sagatavot augstas kvalifikācijas tulkotājus un tulkus ne tikai no pirmās svešvalodas (angļu/vācu valodas) latviešu valodā un otrādi, bet arī no otrās svešvalodas (vācu/krievu/franču/spāņu valodas) latviešu valodā. Rekomendācijas lūdzu skatīt zemāk.

3. Ierosinātās izmaiņas uzņemšanas prasībās atbilst 2014.gada MK noteikumiem Nr.512.

4. Iegūstamā grāda maiņa uz “Profesionālā maģistra grādu lietišķo tekstu tulkošanā un tulkotāja profesionālo kvalifikāciju” atbilst 2014.gada MK noteikumiem Nr.512.

5. Studiju programmas esošā koda 47222 maiņa uz 47227 atbilst MK 2017.gada 13. jūnija “Noteikumiem par Latvijas izglītības klasifikāciju” Nr. 322. Kods 47 atbilst otrā līmeņa profesionālajai augstākajai izglītībai, proti, profesionālajam maģistra grādam, un 227 - izglītības programmu grupai, proti, *Valodu studijas un programmas*.

5. Rekomendācijas

Iesakam pēc zemāk norādīto īstermiņa rekomendāciju īstenošanas apstiprināt VeA pieteiktās un ierosinātās izmaiņas VeA īstenotajā studiju virzienā “Tulkošana” (profesionālā maģistra studiju programma “Juridisko tekstu tulkošana”, izglītības klasifikācijas kods 47222):

1. Studiju programmas kodu pēc aktuālā izglītības klasifikatora: 47227.
2. Studiju programmas nosaukumu: “Lietišķo tekstu tulkošana”.
3. Iegūstamo grādu: profesionālā maģistra grāds lietišķo tekstu tulkošanā un tulkotāja profesionālā kvalifikācija.
4. Studiju programmas īstenošanas valodu: latviešu.
5. Uzņemšanas prasības: “Uzņem LR pilsoņus un personas, kurām ir LR izdota nepilsoņa pase, kā arī personas, kurām ir izsniegtas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, un ārzemniekus ar iepriekš iegūtu akadēmiskā bakalaura, profesionālā bakalaura grādu un piektā līmeņa profesionālo kvalifikāciju”.

Īstermiņa rekomendācijas

1. Lai izpildītu studiju virziena definētos specifiskos mērķus un nodrošinātu otras svešvalodas kā darba valodas īstenošanu studiju programmā, tajos studijuursos, kuros tiek piedāvāta franču vai vācu valodas terminoloģija, papildināt kursa studiju rezultātus ar terminoloģijas apguvi minētajās valodās – izpildīt līdz Studiju kvalitātes komisijas sēdei.

2. Lai izpildītu *Tulkotāja profesijas standarta* prasības, noteikt iestājpārbaudījumos papildu prasību - otras svešvalodas zināšanas - tiem potenciālajiem studentiem, kuri bakalaura līmenī nav apguvuši otru svešvalodu, vai kuri nevar apliecināt svešvalodas zināšanas atbilstīgā līmenī ar spēkā esošu dokumentu (piemēram, zemāka līmeņa studiju programmas apguvi apliecinošu bakalaura diplomu un tā pielikumu kuriem nav sertifikāta par konkrētās svešvalodas apguvi atbilstīgā līmenī) – izpildīt līdz Studiju kvalitātes komisijas sēdei.
3. Lai studējošie pilnvērtīgi varētu iesaistīties studiju procesā, iestājpārbaudījumā (latviešu valodas testā) iestrādāt papildu prasību par latviešu valodas zināšanām C1 līmenī tiem potenciālajiem studējošajiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda – izpildīt līdz Studiju kvalitātes komisijas sēdei.
4. Nolūkā nodrošināt kvalitatīva satura programmas īstenošanu, pilnvērtīgu studējošo interešu ievērošanu, pārskatīt un precizēt studiju kursu aprakstus, novēršot atzinumā augstāk norādītās neprecizitātes, ieskaitot kontaktstundu skaita precizēšanu studiju kursā “Lietišķo tekstu rediģēšana II”, izvērtējot lekciju un praktisko nodarbību proporciju, paredzot vairāk nodarbību semināriem/praktiskajiem darbiem studijuursos, kas orientēti uz praktisku iemaņu apguvi, saskaņot arī patstāvīgā darba organizācijas veidus, studiju kursa pārbaudījumu formas un prasības KP ieguvei, kā arī precizējot lekciju un semināru skaitu, kas nepieciešams kursa saturā minēto tēmu apguvei – izpildīt līdz Studiju kvalitātes komisijas sēdei.
5. Papildināt studiju kursu kartējumu ar sasniedzamajiem studiju rezultātiem otrajā svešvalodā, kā arī paredzēt pamatliteratūru šajās svešvalodās – izpildīt līdz studējošo uzņemšanai šajā studiju programmā.

Ilgtermiņa rekomendācija

1. Rast iespēju esošo studiju kursu vai individuālu pētniecības projektu (piem. kursa darbu) ietvarā iespēju robežās paplašināt lietišķo tekstu spektru, iekļaujot, piem., medicīniska satura tekstu tulkošanu – izpildīt līdz studiju virziena akreditācijai.

Indra Karapetjana, Dr.Philol. _____ (*paraksts*)

Rīgā, 2019. gada 10. jūnijā.